

EN GAMMEL KALENTEGAARD I NYBORG

Af *Henning Henningsen*

Fra Middelalderen kendes der tre Gilder i Nyborg: *St. Gertrudsgildet*, der byggede det saakaldte St. Gertrudskapel til Vor Frue Kirkes søndre Sideskib ca. 1400; Kapellet blev nedbrudt under en haardhændet Restauration 1870—71. — *St. Knudsgildet*, hvis Segl kendes fra en 1504 støbt Kirkeklokke i Stenstrup Kirke (ved Kværndrup). — *Jomfru Mariæ Kalentegilde* eller *Store Kalentegilde*, der var det største og fornemste Gilde.

Jeg tror, det er muligt at finde Stedet for dette Gildes Gaard i Nyborg, ja endogsaa at paapege oprindelige Rester af denne Bygning.

Paa Torvet, skraas over for Raadhuset, ligger en statelig Empiregaard (Torvet Nr. 3, Matrikel-Nr. 250). Huset er fredet som et af de kønneste af de mange stilfulde klassicistiske Huse, der rejste sig i Nyborg efter den ødelæggende Brand 1797, og som vakte alle Rejsendes Beundring. Gaarden er gulmalet, Vinduesrammerne er hvide. En diskret Anvendelse af Guirlander holder sammen paa Bygningens fine Linjer. Over de tre midterste Fag hæver sig en smuk Trekant, smykket med et ovalt, guirlandebenhængt Vindue. Som Huset nu staar, vil man ikke formode, at dets Alder gaar længere tilbage end til ca. 1800, men i Virkeligheden er der under den østre Tredjedel af Huset bevaret en interessant gammel Kælder fra Middelalderen. I Midten rejser sig en lav Pille, hvorfra Ribberne, smukt profilerede, spænder sig ud over det stemningsfulde Rum. Kælderens Alder er antagelig ca. 500 Aar, idet Arkitekturformerne synes at pege hen paa 15. Aarhundredes første Halvdel. Jeg er af den Formodning, at denne Kælder er bevaret fra Kalentegildets Gaard.

Nyborg, som det tog Form i Tiden før og efter 1400, var beliggende i en Sump paa to Lerbanker; paa den ene laa Kirken, som ogsaa stammer fra ca. 1400, og paa den anden Slottet, der gaar tilbage

til før 1200. Strækningen mellem disse Lerbanker blev opfyldt i Tidens Løb og Gader anlagte, men endnu er Bunden blød og kræver Pilotage. Det siger da sig selv, at en grundmuret, tung Kalentegaard maatte lægges paa fast Grund, især da en Kælder ikke kunde graves i blød Bund. De faa Stenhuse, Nyborg havde op til moderne Tider (omkring 1750 var det kun 6—8), ligger alle paa Lerbankerne. Den omtalte Ejendom ligger netop paa „Slotsbanken“. — Matr.-Nr. 250 maa have tilhørt et Gilde, idet den efter Reformationen sammen med Gildernes øvrige Ejendomme kom i Kirkens Eje og indtil for en Menneskealder siden maatte betale Jordskyldspenge til Kirken. 21. Juni 1551 overlod *Christian III Mikkel Brokkenhus* en Gaard i *Nørregade*, kaldet *den store Calentegaard*; nu ligger Gaarden paa Torvet, men indtil *Christian III's* Tid gik *Nørregade* op til det nuværende Torvs Vestside. Han lod nedbryde en Husblok og gjorde Tomten til Turneringsplads. Først i 1580'erne overlod *Frederik II* Nyborg By Pladsen til Torv. Den sydlige Side af det nuværende Torv er altsaa *Nørregades* gamle Sydside.

I et Tingsvidne 1537 (Nyborg Byting) fortælles, at *Niels Mule*, Borger og Stolsbroder (= Kasserer) til Store Kalente-Gilde, og Sognepræst *Niels Hansen* i Vindinge, Aldermand til samme Gilde, skøder til *Mads Pedersen* et af fornævnte Gildes Huse, liggende mellem *Gaden østen næst Store Kalente Hus*, som *Anna Styboss* nu ibor o. s. v. Den Gade, der nævnes liggende Øst for Kalentegaarden, er *Korsgade*; vor Gaard ligger paa Hjørnet af Torvet og *Korsgade*. Der kan overhovedet ikke komme andre Gader, udgaaende fra *Nørregade*, i Betragtning, idet *Nygade* dengang ikke eksisterede, og nuværende *Baggersgade* var dengang Torvet („*Gammel Torv*“), — og forøvrigt laa den paa blød Bund.

Det sidstnævnte Dokument maa anses for at være absolut overbevisende angaaende Husets Funktion i Middelalderen. Der er ingen Tvivl om, at Nyborg med Rette kan regne et ikke helt almindeligt historisk Minde med til sin øvrige Skat af skønne og interessante historiske og arkitektoniske Levn fra sin glørrige Fortid.